

Maandoverzicht no. 2 - 1966

(Tijdvak 1-2-1966 t/m 28-2-1966)

I N H O U D

	Blz.
I. <u>Communisme Internationaal</u>	
Het XIe Congres van de PCI.	1
Vorbereiding.	2
Afsluiting van het debat	4
De PCI in de communistische wereld.	6
II. <u>Activiteiten van de Communistische Partij Nederland</u>	
"De uitdaging van het Marxisme".	8
De verkiezingen.	10
Herdenking van de Februaristaking.	11
III. <u>Activiteiten van de communistische hulporganisaties</u>	
Teach-in te Leeuwarden.	13
Paasmars 1966.	14
Jongerencomité Vietnam.	15
Discussie in de WFDJ.	16
Actie ten behoeve van verzets- en oorlogsslachtoffers.	19
De Vereniging Nederland-USSR.	21
IV. <u>Andere Groeperingen</u>	
Verkiezingscongres PSP.	23
De PSP en de voormalige SWP.	24
ABC-protestmars.	25
<u>Stakingsoverzicht februari 1966</u>	27
<u>Agenda</u>	28

HOOFDSTUK I

COMMUNISME INTERNATIONAAL

Het XIe Congres van de PCI

Het elfde congres van de Italiaanse Communistische Partij, dat eind januari te Rome werd gehouden, had alle kenmerken van een traditioneel communistisch partijcongres. De 600 gedelegeerden, die de 1.600.000 Italiaanse communisten vertegenwoordigden, luisterden geduldig naar de eindeloze redevoeringen, applaudiseerden voor de Russische partij-ideoloog Soeslow en de vertegenwoordigers van een veertigtal andere CP-en, keurden de resoluties goed die hun werden voorgelegd, stemden zoals van hen verwacht werd en zongen de Internationale.

Toch was het een bijzonder congres. Voor het eerst ontbrak, die samen met de geestelijke vader van de PCI, in een paar ogenblikken stilte werd herdacht. Het congres vormde ook het voorlopige sluitstuk van een ontzaglijk debat, waarin de "linkse" en de "rechtse" als de voornaamste woordvoerders waren opgetreden, maar waaraan verder ieder die praten en schrijven kon in de partij zijn bijdrage had geleverd. Het was een congres van de partij die na de ineensstorting van de PKI weer verreweg de grootste en machtigste was onder de CP-en buiten het blok. Het was tenslotte, en mede daarom, een congres van internationale allure, waarvan de handelingen door vele andere CP-en werden reregistreerd.

Sensaties bleven echter uit. Had het Xe congres (1962) met enkele dramatische episodes vanwege het optreden van de Russische en Chinese gedelegeerden in het teken gestaan van het conflict Moskou-Peking, nu kwam dit conflict nauwelijks ter sprake. De Chinezen hadden de uitnodiging tot het bijwonen van het congres naast zich neergelegd en Soeslow, sprekend namens de CPSU, scheen begrepen te hebben dat de Italianen, met hun eigen opvattingen over de geschillen met Peking, van hem geen woord wensten te horen dat de spanningen in de communistische beweging zou kunnen doen toenemen. In tegenstelling tot hetgeen sommige commentatoren hadden verwacht (er was zelfs gespeculeerd over de mogelijkheid van een breuk in de partij) kwam het evenmin tot een sensationele wending in het dispuut.

*) Het verzet van tegen de partijlijn, zoals die in de voorafgaande maanden onder de

*) Zie hiervoor MO no. 9-1965.

inspiratie van en in het Centraal Comité was uitgewerkt, bleef algemeen en kwam misschien nog het sterkst tot uitdrukking in zijn pleidooi voor een verruiming van de interne partijdemocratie (waardoor hij met zijn minderheidsstandpunt sterker zou komen te staan tegenover de rechtse meerderheid).

De grote sensaties van het congres waren in feite twee gebeurtenissen die zich buiten de partij afspeelden: de pogingen van de Nenni-socialisten en de sociaal-democraten van Saragat om tot een hereniging van hun partijen te komen en voorts de crisis in de "Centrum-Links"-regering, gebeurtenissen waardoor de nieuwe politieke doelstellingen van de PCI - vorming van een linkse eenheidspartij en van een linkse politieke meerderheid - direct op hun werkelijkheidswaarde konden worden getoetst.

De voorbereiding van het congres

De voorbereiding van het congres, in de tweede helft van het afgelopen jaar, vorderde zo traag onder de felle discussies die in de partij woedden, dat men een maand op het schema achter raakte. Nadat reeds was aangekondigd, dat het congres - zoals gebruikelijk - in december zou worden gehouden, liet secretaris-generaal medio oktober doorschemeren dat het wel januari zou worden. Bij dezelfde gelegenheid (in een artikel in het partijblad l'Unita) toonde hij zich bezorgd over de ontwikkelingen in de partij die tot dit uitstel noopten, toen hij verzuchtte: "Wij zullen alles in het werk moeten stellen om fractievorming te voorkomen. Wij zullen onze eenheid moeten versterken door het sectarisme, de verwarring en het pessimisme die onze partij bedreigen, resoluut te bestrijden".

Pessimisme of realisme? Dat was waarschijnlijk de vraag die regelrecht naar de kern ging van het geschil tussen en tussen de rechtsen en de linksen in de partij, de vraag die het gehele debat beheerste en vóór het congres nog éénmaal scherp gesteld werd tijdens een stormachtige, vijf dagen durende CC-zitting in oktober.

Volgens hadden de "rechtsen" al te lichtvaardig geconcludeerd, dat het experiment van de "Centrum-Links"-regering definitief was mislukt, zodat zich mogelijkheden openden voor de vorming van een nieuw links politiek blok en hadden zij ook te haastig de conclusie getrokken, dat in de situatie onder de linkse partijen de voorwaarden begonnen te rijpen voor de vorming van een "brede" verenigde arbeiderspartij.

Volgens was de "Centrum-Links"-combinatie integendeel verr van mislukt en bleek uit de toenadering van de socialisten tot de sociaal-democraten dat formule voor een "verenigde linkse arbeiderspartij" nauwelijks realistisch te noemen was. Naar zijn mening diende de PCI een linkse eenheid "van onderop" op te bouwen, zonder daarbij zelf haar principes prijs te geven en in dit streven in de eerste plaats de linkse socialisten en de linkse katholieken te betrekken. De vorming van een principieel linkse meerderheid zou dan ook, volgens hem slechts op zeer lange termijn te verwezenlijken zijn. Maar was dit pessimistisch of realistisch gezien?

Tijdens de CC-zitting van eind oktober, waarop beslist werd over de "stellingen voor het XIe congres", dus in feite over de partijlijn voor de eerstkomende jaren, deed een laatste poging voor zijn opvattingen gehoor te vinden. Hij zei het weliswaar eens te zijn met de algemene strekking van de stellingen (aan de redactie waarvan hij trouwens zelf, al difficulterend, had meegewerkt), maar er bezwaar tegen te hebben dat daarin belangrijke conclusies gebaseerd waren op te oppervlakkige analyses van de politieke situatie. Had men zich de politieke werkelijkheid scherper voor ogen gesteld, zo meende hij, dan zouden verschillende van deze conclusies anders zijn uitgevallen en wel - dat was duidelijk - meer in overeenstemming met zijn eigen ideeën. Hij voelde echter wel, dat de stemming van de vergadering tegen hem was en trachtte dus, aan het eind van zijn tirade, een spectaculaire doorbraak te forceren met het voorstel de kwestie nog vóór het congres aan een nieuw, maar dan formeel debat in de partij te onderwerpen. Daarmee bedierf hij zijn zaak evenwel nog verder, evenals met zijn pleidooi voor een verruiming van de interne partijdemocratie door de aanvaarding van de onvermijdelijkheid van dissentie.

Hoewel enkele van medestanders in het CC zich geheel of ten dele bij zijn kritiek aansloten, was de algemene reactie vernietigend. memoreerde, hoe de redactiecommissie de hele zomer had gezwoegd om in de congresstellingen tot een synthese te komen van alle in het Centraal Comité vertegenwoordigde opvattingen en constateerde met bitterheid dat al deze moeite blijkbaar vergeefs was geweest

bleef zijn woede nauwelijks meester toen hij in zijn sluitingsrede uit kritiek citeerde en tot de slotsom kwam, dat dit woord voor woord dezelfde kritiek was waarmee het werk van de redactiecommissie en de subcomité's had gehinderd vóór hij (nota bene) ook zelf tenslotte de stellingen als een gemeenschappelijke basis voor verdere discussie had goedgekeurd en aanvaard.

Over de eis tot verruiming van de partijdemocratie was zoals hij pathetisch uitriep, volkomen verbluft. Waren deze kameraden - en zijn medestanders - dan niet bekend met het feit, dat er ook van buitenaf gepoogd werd stromingen en fracties in de partij te doen ontstaan en verdeeldheid te zaaien? Wisten ze niet, dat dit ook het streven was van de zogenaamde pro-Chinese groepen? Hadden deze kameraden misschien ook nog nooit gehoord van de anonieme brieven die maandelijks in de partij werden gedistribueerd door een bepaalde groep fractionisten? De waarschuwing tegen fractievorming zou in de stellingen voor het congres gehandhaafd blijven, aldus besloot en zo nodig zou ze zelfs nog scherper worden geformuleerd.

nederlaag scheen daarmee bezegeld.

Het congres: afsluiting van het debat

Gedurende de eerste drie dagen van het congres had het er alle schijn van, dat de discipline in de partij na een jaar van spanningen toch nog gemakkelijk hersteld zou worden. Op 25 januari sprak die, uiteraard in verband met de onenigheid in de Christendemocratische partij en de daardoor ontstane regeringscrisis, een sterk pleidooi hield voor samenwerking met de linkse katholieken. Daarmee scheen hij dicht bij opvattingen te willen blijven, een indruk die nog versterkt werd door het feit dat hij minder aandacht besteedde aan het project van de verenigde linkse arbeiderspartij dan men had kunnen verwachten.

die de volgende dag het woord kreeg, sprak voornamelijk over het sociaal-economisch program van de partij, waarbij hij uiteraard wel bij de kwestie van de eenheidspartij belandde; maar in zelfkritiek toegaf dat de discussie daarover door zijn ondoordachte initiatieven een slechte start had gehad.

Aldus werd het niet al te moeilijk gemaakt zich weer in het gareel te voegen.

Toen hij het woord kreeg - op 27 januari - gaf hij dan ook toe, dat ieder, en hijzelf in de eerste plaats, zich zou moeten houden aan de besluiten die door het congres zouden worden genomen. Wat telde was immers slechts dat de partij haar eenheid bewaarde om haar krachten ten volle te kunnen ontplooiën. Toch meende hij het recht te hebben zijn eigen opvattingen opnieuw naar voren te brengen, hetgeen hij deed in een enigszins gecamoufleerde kritiek op de rede van waarbij hij tevens liet doorschemeren, dat het hem speet dat de meningsverschillen die in het Centraal Comité waren ontstaan niet volledig openbaar

waren gemaakt en in de partij ter discussie waren gesteld, zoals hij had gevraagd. Hij zou niet oprecht zijn, zei hij, als hij toegaf dat hij op deze punten ongelijk had gehad....

Terwijl de congresleden, aan wie de fijnere trekjes uit de rede kennelijk waren ontgaan, "zelfoverwinning" met een daverend applaus beloonden, kwamen zijn tegenstanders tot de conclusie dat zijn nederlaag nog niet volkomen was geweest. die na hem sprak, beet hem toe, dat als hij het werkelijk nog niet eens was met de politiek van de partij, hij dat duidelijk had moeten zeggen of anders zijn mond had moeten houden.

Kameraad had voor het forum van het congres wat dat betrof een duidelijke vraag gesteld en daarop een ondubbelzinnig antwoord verwacht. had dat antwoord niet gegeven en had daarvoor op een onaanvaardbare wijze afbreuk gedaan aan de discussie - een discussie die tenslotte gericht moest zijn op een gezamenlijke besluitvorming.

eist eveneens, dat met betrekking tot de voorgestelde "eenheidspartij" zou verklaren of hij vóór dan wel tegen was, maar zonder reserves en zonder bedenkingen. Het had immers geen zin, zei hij, fraaiigheden te debiteren over de eenheid van de partij als men niet van plan was deze eenheid daadwerkelijk te handhaven. tenslotte, verweet dat hij steun had willen zoeken in de partij, door de discussie in het partijbestuur in de openbaarheid te brengen. Wat dacht hij wel - dat de partijleden er op gebrand waren bij elk meningsverschil tussen partijbestuurders betrokken te worden?

Toen aldus voldoende was afgestraft, kalmeerde de gemoederen weer in zijn slotwoord tot het congres, waarin hij barn hartig bekritiseerde, maar tegelijk tegen zijn felste tegenstanders in bescherming nam:

Ieder mag zeggen wat hij op zijn hart heeft - zei hij - want wij zijn voor volledige democratie. Maar democratie betekent bij ons niet dat wij blijven discussiëren over zaken die wij eenmaal hebben uitgepraat, want daarmee zouden we onze partij verlagen tot een debateringsclub. Wij zullen echter - zo voegde hij daar ten gunste van aan toe - een verdere democratisering van de partij moeten doorvoeren en de discussie bevorderen tussen kameraden die over zekere problemen van mening verschillen;

Het was een slotwoord, de opvolger van waardig. De eenheid van de partij was gered. was verslagen maar niet gebroken. (Hij werd in al zijn hoge functies gehandhaafd.)

Door zich boven de partijen te stellen en ieder recht te doen, had dan ook vooral zijn positie en prestige als leider van de partij versterkt.

De PCI in de communistische wereld

Al bevestigde dit XIe PCI congres s leiderschap, het was de spirituele aanwezigheid van die het congres in feite beheerste. In de openingsrede en slotwoord sprak De partijpolitiek die aan het congres ter goedkeuring werd voorgelegd, was in vele opzichten geïnspireerd op s testament. Ontelbare malen werd genoemd. Het was inderdaad zoals het partijblad (op 25 januari) schreef "nog steeds en zelfs meer dan ooit het congres van de partij van".

Zoals de voormalige PCI-leider in zijn testament bijzondere aandacht had besteed aan het contact tussen communisten en katholieken, zo werd ook het congres gevraagd zich diepgaand over deze kwestie te beraden. Secretaris-generaal gaf zelfs een zo uitvoerig commentaar bij dit thema, dat de Joegoslavische radio klaagde dat daardoor zulke belangrijke problemen als de relaties met de CP-China en het conflict in de communistische wereld, overschaduwde werden.

had in zijn testament gezegd:

In de katholieke wereld en onder de katholieke massa's vond ten tijde van Paus Johannes, een kennelijke verschuiving naar links plaats. Later konden wij in het centrum van de kerk weer een beweging terug, naar rechts, constateren. Maar in de massa van de gelovigen zijn de voorwaarden en de impulsen voor een verschuiving naar links blijven bestaan. Willen wij deze tendens begrijpen en te hulp komen, dan zullen wij de oude atheïstische propaganda over boord moeten zetten. Het probleem van het religieuze bewustzijn, zijn inhoud en zijn wortels in de volksmassa's en de vraag hoe dit alles overwonnen zal kunnen worden (toch!), zullen anders moeten worden gesteld dan voorheen, willen wij deze godsdienstige massa's bereiken en door hen begrepen worden. Zo niet, dan zal het kunnen gebeuren, dat onze "uitgestoken hand" naar de katholieken als een lokmiddel of als huichelarij wordt beschouwd.

In dezelfde zin sprak die opmerkte dat de hereniging van de werkende klasse tot dan toe belemmerd was door "een bepaalde opvatting (van de communisten) over de Christelijke godsdienst". Hij zei dat dit "conservatieve ideologische standpunt" gelukkig reeds verlaten werd en dat de godsdienstige ideologie al niet meer als het opium voor het volk werd beschouwd.

Wij herhalen, dat de godsdienstvrijheid en de gewetensvrijheid voor gelovigen en niet-gelovigen voor Christenen en niet-Christenen naar onze mening volledig gerespecteerd dienen te worden. Wij geloven, dat verdraagzaamheid jegens de godsdienst meer dan wat ook zal kunnen bijdragen tot de ontwikkeling van een socialistische maatschappij. Wij zijn tegen staats-atheïsme. Wij zijn er tegen dat van staatswege enige ideologie, filosofie, godsdienst, culturele of artistieke stroming bevoorrecht wordt boven andere.

Het is niet verwonderlijk, maar toch wel tekenend voor de toenemende divergentie tussen het Westerse communisme en het blok-communisme, dat deze en dergelijke opmerkelijke uitspraken in publicaties en radiocommentaren achter het ijzeren gordijn werden weggecensureerd.

Met dezelfde uitspraken bevestigde de PCI evenwel, dat zij zich als wegwijzer voor de Westerse CP-en beschouwt.

De vrijmoedigheid waarmee het congres commentaar gaf op het conflict Moskou-Peking ("Het was onze partij die er grotelijks toe bijdroeg, dat in de communistische beweging de steriele discussie gestaakt werd over het al dan niet bijeenroepen van een nieuwe conferentie van alle CP-en") en de interne ontwikkelingen in de bloklanden analyseerde ("de economische hervormingen onderstrepen de noodzaak voor deze landen van een betere internationale samenwerking, ook met de kapitalistische wereld") maakten het voorts duidelijk, dat de PCI zichzelf wenste te meten met de maat van zulke grote partijen als de CPSU en de CP-China.

De persoonlijke autoriteit van _____ in de communistische wereld bleek op de PCI zelf te zijn overgegaan.

H O O F D S T U K I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE PARTIJ NEDERLAND

"De Uitdaging van het Marxisme"

Onder dit uitdagende motto werd op 7, 10, 16 en 17 februari in Amsterdam een tweede lezingencyclus gehouden, wederom georganiseerd door de communistische studentenvereniging "Pericles" en de redacties van "Politiek en Cultuur" en "Kontrast".

Was het Symposium in 1965 een experiment dat beloond werd met een gemiddeld bezoekersaantal van 250, dit keer was de belangstelling teleurstellend, ondanks het feit dat de twee laatste avonden resp. interessant en van hoog niveau beloofden te worden.

Marcus Bakker, fractievoorzitter van de CPN in de Tweede Kamer, opende de rij met het thema "Verdediging en vernieuwing van de democratie". In een matig interessant betoog ontvouwde hij de bekende communistische interpretatie van het begrip democratie. Onder "verdediging" daarvan verstond hij: het verweer tegen de pogingen van de "rechtse" partijen om de evenredige vertegenwoordiging te vervangen door het districtenstelsel. "Vernieuwing" van de democratie betekende voor Bakker het inperken van de macht der monopolies door een meerderheid van de arbeidersbeweging, met socialisten en communisten als kern, die daarmee een eerste stap zouden hebben gezet op de weg naar een socialistisch maatschappijstelsel. Zijn op vele punten aanvechtbare thesen ontlokten de zaal evenwel nauwelijks enige kritische reactie.

Annie van Ommeren-Averink, die de tweede lezing voor haar rekening nam, betrok het door haar te behandelen onderwerp "Politieke strijd en politieke partij" volledig op de activiteiten van de CPN. De vorm waarin dit gebeurde lijkt het best gekarakteriseerd als doorsnee verkiezingspropaganda, die toch eigenlijk buiten het kader van het Symposium viel. Zij liet haar toehoorders weten dat de (huidige) autonome gedragslijn van de oprichting van de CPN af een centrale plaats heeft ingenomen in de partijpolitiek. De CPN staat onafhankelijk, zowel tegenover Rusland als tegenover China. De CPN had duidelijk gesteld de algemene politieke lijn der Chinezen af te wijzen. Zij deed dit overigens niet omdat die lijn verkeerd zou zijn, maar omdat de Chinezen deze algemeen stellen, geldend voor elke partij. Maar, aldus spreekster, de CPN is autonoom en heeft haar eigen lijn.

De beantwoording van de mondelinge vragen ging haar niet gemakkelijk af. Naar aanleiding van een nogal kritisch gestelde opmerking, waarin de door Marx voorspelde, onvermijdelijke ineenstorting van het kapitalistische stelsel als onzinnig werd verworpen, en van spreekster werd gezegd dat zij uitging van "idealen" en niet van de realiteit, wist zij in laatste instantie slechts op te merken "dat een mens toch wel idealen mag hebben".

Voor de derde avond stond "De betekenis van het marxisme voor vandaag" op het programma. De inleiders, Prof. Dr. , hoogle-
raar in de sociale filosofie te Utrecht en Jaap Wolff, die deel uit-
maakt van het Dagelijks Bestuur der CPN, zouden bij toerbeurt hun visie
op dit onderwerp geven.

Wolff zag de huidige betekenis van het marxisme geconcretiseerd
in de nationale CP'en, die de instrumenten bij uitstek zijn om de
marxistische theorie te verwezenlijken. "Men is geen marxist", aldus
Wolff, "wanneer de theorie niet op de voet wordt gevolgd door de prak-
tijk".

Prof. prees Marx om zijn ideeën, die de stoot hadden gege-
ven tot de emancipatie van de arbeidersklasee. Hij distancieerde zich
echter van het optreden der communistische partijen onder verwijzing
naar de situatie in Cuba, Rusland en andere Oosteuropese landen, waar
het socialistische stelsel weliswaar is gevestigd, maar dan ten koste
van de vrije menigsuiting op elk gebied. Het een-partijstelsel leek
hem een duidelijk teken van innerlijke zwakte.

Wolff meende dat de onderdrukkingsmaatregelen in de communistisch
geregeerde landen voor een belangrijk deel waren gerechtvaardigd als
verweer tegen de pogingen van de plaatselijke "bourgeois restanten" en
van de kapitalistische landen om de klok terug te zetten. Hij was daar-
naast van oordeel, dat de wijze waarop het socialisme daar tot stand
was gekomen niet moest worden gezien als een universeel geldende blauw-
druk. Zo liet met name het puur-Nederlandse karakter van de CPN de
weg open voor andere (i.c. geweldloze) methoden. antwoordde hierop
dat hij dit een geruststellende gedachte vond, maar er voorshands de
nodige vraagtekens bij wilde plaatsen, juist omdat het communisme nog
nimmer langs vreedzame weg aan de macht is gekomen!

Al met al had het debat, ondanks het belangwekkende van het on-
derwerp, een teleurstellend verloop. Enerzijds hing dit samen met de
ongelijkwaardige uitgangspunten van de debaters (: de sociaal
filosoof, Wolff: de praktische CPN-er), anderzijds zwakte Prof.

zijn oorspronkelijk kritische stellingname aanzienlijk af door zich, zeker bij de beantwoording van de vragen, al te welwillend te tonen.

Op de slotavond gaf Prof. _____ hoogleraar in de geschiedenis en lid van de Engelse CP, zijn marxistische, en naar duidelijk werd, tevens genuanceerde visie op het thema "History and progress". Zijn inleiding was beslist van academisch niveau en werd door de ca. 100 toehoorders, onder wie zich de geschorste partijbestuurder Friedl Baruch en de ex-Waarheidjournalist Wim Klinkenberg bevonden, kennelijk gewaardeerd. Interessant was _____ s beantwoording van de vraag waarom de Engelse CP zo klein in omvang is gebleven.

Anders dan Jaap Wolff, die de avond tevoren, naar aanleiding van een zelfde vraag over de CPN, slechts wist te antwoorden dat het anti-communisme hieraan schuld droeg, zocht _____ het vooral in de sociaal-economische verhoudingen in Engeland en in de ontwikkeling van de arbeidersbeweging, die omstreeks 1848 (Communistisch Manifest) al de nodige rechten en zekerheden had verworven.

Het zal de organisatoren ongetwijfeld hebben teleurgesteld dat het tweede Symposium ondanks de pretentieuze opzet, slechts ongeveer de helft van het aantal bezoekers van het eerste Symposium trok. De vraag of er het volgend jaar een vervolg zal komen, lijkt dan ook gewettigd.

Verkiezingen

De verkiezingsvoorbereidingen van de CPN hebben, vier weken vòòr de betreffende datum, nog maar nauwelijks het interne stadium achter de rug.

Evenals in het verleden, bleek het voor sommige districten een hele opgave te zijn om voldoende kandidaten te vinden. De vrees in maatschappelijk opzicht door een kandidatuur te worden geschaad, had op de bereidheid van veel CPN'ers een remmende invloed. Ook het opstellen van enigszins uitgewerkte verkiezingsprogramma's (conform de besluiten van de in oktober gehouden verkiezingsconferentie) ging, o.m. in Noord-Holland, met grote moeilijkheden gepaard. De naar buiten gerichte activiteit bleef beperkt tot het verspreiden van provinciaal gerichte verkiezingskranten. De verkoop van de speciale verkiezingsbrochures liet veel te wensen over.

Dit moeizaam op gang komen is, zeker in Amsterdam, het gevolg van het overheersende belang dat de CPN-leiding toekende aan een zo groot en breed mogelijke deelname aan de herdenking van de Februaristaking.

Illustratief voor de ten behoeve daarvan ontplooidde activiteit zijn de talloze buurtcomité's van aanbeveling, die medio februari en later tot stand kwamen en waarvan de samenstelling trots en in extenso in "De Waarheid" werd vermeld.

Het ligt voor de hand, dat de CPN de nog resterende weken ten volle voor de verkiezingscampagne zal willen benutten. Daags na de herdenking in Amsterdam werd reeds een jongerenoptocht gehouden en verder staan er voor de maand maart in verschillende provincies openbare bijeenkomsten op het program. Naast het bekende verkiezingsmateriaal, als raamaffiches en bruggeborden, kunnen de afdelingen voor het eerst zgn. lichtbakken bestellen. Opmerkelijk en passend in het streven om de CPN "aanvaardbaar" te maken is het advies van verschillende districtsbesturen het vroeger gebruikelijke "kalken" nu achterwege te laten.

In de bereichtgeving van "De Waarheid" bleef de PSP een geliefd doelwit. Het blad vond in het, begin februari gehouden, verkiezingscongres van deze partij een dankbaar aanknopingspunt, om nog eens te herhalen dat het kiezerskorps van deze beginselloze en anarchistische partij, die ook nog de loonstrijd negeert, niets heeft te verwachten. Het samengaan met de PSP van provo Roel van Duyn en (natuurlijk!) het "hevig omstreden opnemen van de schamele resten van de overleden Bruggroep" geven deze partij, zo meent "De Waarheid", een zo mogelijk nog verdachter aanzien.

Worden de anti-PSP-geluiden voornamelijk geslaakt ten behoeve van de traditioneel links gezinde kiezers, de scherpe kritiek op de VVD wijst op, reeds eerder gesignaleerde, toenaderingspogingen tot de zgn. middengroepen. Hun interessen zijn bij een partij die als "rechts extremistische pressiegroep uit is op vette orders voor de bewapeningsindustrie en voorzieningen voor de monopolies", in slechte handen. Bovendien is de strijd tegen deze laatste categorie, zo werd op de verkiezingsconferentie al gezegd, een gemeenschappelijk belang van arbeiders en middengroepen.

Februaristaking

De gemeenschappelijke herdenking van de Februaristaking, op 25 februari is, qua omvang, een van de meest indrukwekkende geworden van na de oorlog. Meer dan 10.000 mensen, waaronder vertegenwoordigers van bedrijven, buurtcomité's en van alle politieke partijen die zitting hebben in de Amsterdamse Gemeenteraad, defileerden langs "De Dokwerker" op het Jonas Daniël Meijerplein.

Namens de CPN werd door Paul de Groot en Henk Hoekstra een krans gelegd. Ingevolge de in het vooroverleg gemaakte afspraken inzake het optreden der deelnemende partijen, onthield het CPN-partijbestuur zich van verdere officiële manifestaties bij dit defilé.

Hoezeer de CPN-leiding zich ook voorstandster had getoond van een zo groot mogelijke deelname aan de herdenking, ze voorzag te zelfder tijd dat de rol van de CPN als initiatiefnemer tot de staking, in deze anonieme massa niet voldoende tot zijn recht zou komen. Vandaar op 30 januari j.l. de "eigen" herdenking in het Concertgebouw en op 25 februari de kranslegging, namens het Dagelijks Bestuur van de CPN, bij het monument op de Amsterdamse Oosterbegraafplaats, opgericht ter nagedachtenis aan enige communistische stakers die in maart 1941 werden gefusilleerd. "De Waarheid" bracht in de voorafgaande dagen o.m. een serie artikelen over de staking buiten Amsterdam, waarbij sterk het accent werd gelegd op het "onvervangbare" aandeel dat de CPN, ook daar, in de organisatie zou hebben gehad.

Anderzijds gaven de talloze buurtcomité's met een brede politieke samenstelling, die in de afgelopen maand tot stand kwamen, de leden en sympathisanten van de CPN de indruk dat de eenheid met "socialisten en progressieve gelovigen" groeiende is. Met de uitvoerige berichtgeving hierover in "De Waarheid" beoogde de partijleiding ongetwijfeld de verkiezingsactiviteiten te stimuleren.

Op 26 februari werd in Amsterdam een monument onthuld dat is bedoeld als een eerbewijs aan _____, die, samen met _____ wordt beschouwd als initiatiefnemer van de staking. De nodige fondsen waren bijeengebracht door een comité, waarin naast _____ (van CPN overgegaan naar SWP) o.a. ook Gerben Wagenaar zitting had. Dit vormt wellicht een verklaring voor het feit, dat dit initiatief in de communistische pers volledig is genegeerd. Bovendien past het niet in de CPN-visie op het stakingsgebeuren om aan _____ en _____ speciale verdiensten toe te kennen, als zouden zij, onafhankelijk van de Amsterdamse partijleiding, de eerste stappen tot het uitroepen van een staking hebben genomen.

H O O F D S T U K I I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE HULPORGANISATIES

Vredesbeweging

Teach-in te Leeuwarden

De "teach-ins" over Vietnam, die het vorig jaar in Leiden en Amsterdam werden gehouden, hebben het Actie-comité Friesland voor de Vrede geïnspireerd tot het organiseren van een soortgelijk evenement in het Noorden van het land (7 februari 1966).

Het Actie-comité Friesland voor de Vrede kwam tot stand in mei 1965 op initiatief van enige communisten, die hierbij gebruik maakten van de contacten, die waren gelegd tijdens de anti-MLF-demonstratie op 9 januari 1965 te Amsterdam. Het comité heeft de brede samenstelling, die door de communisten zo zeer wordt nagestreefd. Dat dit ook nadelen kan hebben, blijkt wel uit het feit, dat de eerste activiteit van het comité de kwestie Vietnam betreft, terwijl zonder voorbehoud kan worden aangenomen dat men van communistische zijde de voorkeur had gegeven aan een actie tegen het "gevaar van kernwapens in Westduitse handen".

De vredesstrijders in Friesland kunnen overigens terug zien op een geslaagde "teach-in" met ongeveer 900 bezoekers. Evenals in Leiden en Amsterdam waren ook bij deze "teach-in" de tegenstanders van de Amerikaanse politiek in Vietnam veel beter vertegenwoordigd dan zij, die achter het Amerikaanse optreden staan. De indruk bestaat niettemin, dat de meeting ditmaal een minder eenzijdig verloop had, dan i.c. in Amsterdam het geval was.

De activiteit van het Actie-comité Friesland voor de Vrede staat niet op zichzelf. Op tal van plaatsen zijn de communisten vorig jaar actief geweest m.b.t. het oprichten van plaatselijke- of streekvredes-comité's met een brede samenstelling. Nu eind 1965 het Nederlands Comité tegen de verspreiding van kernwapens tot stand is gekomen - een gemêleerd landelijk comité - is te verwachten dat met meer kracht dan te voren gewerkt zal worden aan plaatselijke comité's ter ondersteuning van de landelijke activiteit. Hiervoor zal ongetwijfeld gebruik worden gemaakt van de bestaande, doch goeddeels sluimerende communistische vredescomité's, die - zo is in het verleden wel gebleken

in tijden van verhoogde activiteit snel tot leven kunnen worden gewekt.

Paasmars 1966

Dit jaar zullen rond Pasen niet één, maar twee Paasmarsen worden georganiseerd. Op 16 april a.s. zal de bijna traditioneel geworden mars van het pacifistische Comité 1961 voor de Vrede worden gehouden, ook dit jaar in samenwerking met de communistische Nederlandse Vredesraad (NVR). Van 8 t/m 11 april organiseren pacifistische en links-socialistische jongeren een vierdaagse protestmars tegen ABC-wapenen, waarvan de route zal voeren van Den Helder naar Amsterdam (zie hoofdstuk IV).

De Paasmars van het Comité 1961 en de NVR is de derde in successie. Hoewel "Paasmars" genoemd, zal de demonstratie in feite plaats vinden op de zaterdag na Pasen, dit omdat de organisatoren weinig belangstelling voor een manifestatie als deze verwachten op 2e Paasdag. Het thema van de mars wordt weer gevormd door de doelstelling van het Comité 1961: "tegen het vervaardigen, in voorraad houden, beproeven, verspreiden en gebruiken van kernwapens, waar ook ter wereld".

Wie zou verwachten, dat de beide organiserende groeperingen veel hebben geleerd van de soms hooglopende onenigheid bij de vorige demonstraties, komt bedrogen uit. Deze op puur tactische overwegingen gebaseerde samenwerking verloopt ook ditmaal weer stroef. Weliswaar was reeds in oktober 1965 in principe overeenstemming bereikt over een nieuw monsterverbond, maar de NVR bleef zijn hoop gevestigd houden op het, op dat moment in voorbereiding zijnde en inmiddels naar buiten getreden, Nederlands comité tegen de verspreiding van kernwapens. Dit nieuwe comité voldoet met zijn brede samenstelling namelijk veel meer aan de oogmerken van de communisten.

De feitelijke start van het anti-kernwapen-comité en met name de aangekondigde landelijke conferentie tegen de verspreiding van kernwapens (mogelijk 2 april a.s.) blijft te lang uit om dit nieuwe comité nog een rol toe te bedelen bij de organisatie van de Paasmars en het Comité 1961 in dat verband naar het tweede plan te dringen.

De hier geschetste gang van zaken vertoont in elk geval veel overeenkomst met het verloop van de voorbereidingen voor de Paasmars van 1965. De NVR besloot toen pas vrij kort voor de demonstratie om zich werkelijk in te zetten voor de voorbereiding, omdat men korte tijd

geloofde de mogelijkheid te hebben gevonden voor uitbreiding van de vredesbeweging met socialisten en "progressieve gelovigen". Dit naar aanleiding van het redelijke resultaat bij de anti-MLF-demonstratie van januari 1965 (breed samengesteld comité-ad-hoc).

Het lijkt waarschijnlijk, dat de voorbereidingen voor de komende mars, die thans in feite slechts door het Comité 1961 ter hand zijn genomen, in een later stadium krachtiger door de NVR zullen worden gesteund. Of dit het deelnemersaantal gunstig zal beïnvloeden, lijkt niet aannemelijk.

Een andere factor, die aan het resultaat van de mars op 16 april wel eens afbreuk zou kunnen doen, is het feit, dat een week eerder een protestmars van jongeren zal worden gehouden. Zo dat het geval zou zijn, dan heeft het Comité 1961 dat aan zichzelf te wijten.

Jeugdbeweging

Jongerencomité Vietnam

Op zaterdagmiddag 12 februari j.l. organiseerde het Jongerencomité Vietnam in Amsterdam een protestactie, die werd gesteund door de communistische Nederlandse Vredesraad (NVR) en - naar het aanvankelijk heette - ook door het pacifistische Comité 1961 voor de Vrede. Voor deze demonstratie, die startte op het Frederiksplein en eindigde bij het Frederik Hendrikplantsoen, bestond ondanks de sneeuwstorm veel belangstelling. Er waren ongeveer 900 deelnemers, voornamelijk jongeren, maar ook ouderen. Opgemerkt werden o.m. de communistische Tweede Kamerleden Henk Hoekstra en Marcus Bakker.

Het ziet er naar uit, dat de invloed van de communistische jongeren in het comité - wellicht mede als gevolg van het feit dat deze protestactie aan communistisch initiatief ontsproot (vide MO no. 1 - 1966, pag. 20) - sinds begin van dit jaar aanzienlijk is toegenomen. Dit kan o.m. worden afgeleid uit het feit dat [naam] , voorzitter van het communistische Algemeen Nederlands Jeugdverbond (ANJV) en kandidaat-lid van het CPN-partijbestuur, vóór het vertrek van de demonstranten een politieke rede mocht houden, terwijl [naam] die van het begin af voorzitter is van het Jongerencomité Vietnam, genoeg moest nemen met het doen van enige mededelingen over toekomstige activiteiten, aan het slot van de demonstratie. Volgens [naam] is men met een adhaesie-campagne gestart onder kunstenaars en wetenschapsmensen, die zal worden uitgebreid tot elke stad en dorp, tot iedere school en werkplaats.

Voorts kondigde hij het verschijnen van een brochure aan, waarin voorlichting over de Vietnamese kwestie wordt gegeven.

Ook de huidige samenstelling van het bestuur van het Jongerencomité wijst op een versterking van de communistische invloed. Weliswaar is voorzitter gebleven en wordt hij als zodanig thans door de communisten geaccepteerd, doch de functies van secretaris en penningmeester zijn nu in handen van communisten. De belangrijkste figuur is wel , landelijk secretaris van het ANJV. Hij is penningmeester van het comité, terwijl secretaris is. De laatste geeft op afdelingsniveau instructie aan ANJV'ers.

Aanbevelingscomité

Inmiddels is het landelijk jongerencomité er in geslaagd enige meer of minder belangrijke personen te bewegen tot een aanbevelingscomité toe te treden. Tot hen behoren o.a. prof. dr. (Leiden), prof.dr. (Groningen), prof.dr. (Utrecht), pater S.J., studentenmoderator in Amsterdam, de schrijver Jan Wolkers, de schaker Jan Hein Donner en de communist Theun de Vries.

Discussie in de WFDJ

In de Wereldfederatie van Democratische Jeugd (WFDJ) en de bij haar aangesloten nationale organisaties (voor Nederland het ANJV en de Organisatie van Progressieve Studerende Jeugd-OPSJ), is sinds enige maanden een discussie aan de gang, over de vraag of het wellicht aanbeveling zou verdienen wijzigingen aan te brengen in de structuur, politiek en plannen van deze communistische organisatie, die in 1966 haar 7e congres (assemblee) gaat organiseren. Deze veranderingen zouden wenselijk zijn, aangezien de situatie van vandaag een geheel andere is dan die van twintig jaar geleden, toen de WFDJ werd opgericht.

Werd deze discussie aanvankelijk binnenskamers gevoerd, eind 1965-begin 1966 werden in de WFDJ-periodieken rubrieken geopend, waarin discussie-bijdragen van ledenorganisaties werden opgenomen. Deze publicaties zijn zowel in het maandblad "WFDY-News" als in de kwartaal-, c.q. halfjaarlijkse uitgave "World Youth" te vinden.

In een toelichting bij een van de publicaties wordt gezegd dat een levendige uitwisseling van meningen er het hare toe heeft bijgedragen om te komen tot het formuleren van ontwerp-stellingen voor het komende congres. Deze stellingen zouden worden besproken op de van 20 tot

24 januari j.l. in Nicosia (Cyprus) gehouden zitting van het Executief Comité van de WFDJ. Dat betekende overigens niet, aldus de toelichting, dat deze uitwisseling van gedachten zou worden beëindigd, zodra deze stellingen door het Executief Comité zouden zijn goedgekeurd.

De indruk bestaat, dat de leiding van de communistische wereldfederatie niet die openheid van zaken betracht, die zij voorwendt. Zo ziet het er naar uit dat (lang) niet alle discussiebijdragen voor publicatie zullen worden vrijgegeven. Speciaal die waarin ernstige kritiek op het bestuursbeleid wordt gebracht of andere die een zeer radicale structuurwijziging voorstaan, zullen vermoedelijk nimmer worden gepubliceerd.

Tot nu toe werden bijdragen opgenomen van de Nationale Raad van de Hongaarse Jeugd, van secretaris-generaal van de internationale commissie van de Poolse jeugd-organisaties en van de Democratische Jeugdbond van Irak. Het discussie-materiaal van laatstgenoemde bond is vooral daarom interessant, daar dit als voorbeeld kan dienen hoe een jeugdorganisatie uit een ontwikkelingsland over de WFDJ denkt.

De grootste bijdrage is die van de Hongaren. Daarin wordt, alvorens met kritiek te komen, de nadruk gelegd op de (goede) trouw van deze organisatie ten aanzien van de WFDJ. Gezegd wordt, dat de jongeren uit dat land vrijwillig op zich hebben genomen een nieuw kantoor te bouwen voor het leidende orgaan van de WFDJ, het Bureau.

Wat de voorstellen van de Hongaarse organisatie betreft: allereerst wordt aangedrongen op een betere coördinatie ten aanzien van de strijd en de activiteiten van de jeugd, alsmede op het uitbreiden van reeds bestaande bilaterale contacten. Door zo te handelen zou de eenheid van actie en de solidariteit aanzienlijk versterkt kunnen worden. Daar aan is, zo wordt gezegd, de laatste tijd ernstige schade toegebracht door moeilijkheden, problemen, meningsverschillen en verschillen van inzicht, die in de WFDJ, zij het buiten haar schuld, naar voren zijn gekomen. In de strijd tegen de agressie (in Vietnam en elders) van het wereldimperialisme onder leiding van de Verenigde Staten, is het absoluut noodzakelijk - aldus de Hongaarse jeugdorganisatie - tot eenheid van actie te komen, ondanks de bestaande verschillen van inzicht. In het bijzonder tot eenheid van actie met die ledenorganisaties, die in de afgelopen tijd door een aantal kwesties de politieke lijn en de werkmethoden van de WFDJ in twijfel hebben getrokken.

De Hongaren doelen met bovenstaande passage kennelijk op de door-

werking van het Sino-Sowjet conflict in de WFDJ.

De discussie-bijdrage besteedt vervolgens aandacht aan jeugd-organisaties en -bewegingen, die een religieuze of andere instelling hebben. Gezegd wordt, dat thans meer dan ooit voorwaarden aanwezig zijn om ook met hen tot samenwerking te komen.

Ook wordt er bij de leiding van de WFDJ op aangedrongen het uitwisselen van gedachten en het plegen van overleg - waar mogelijk - te bevorderen, waarbij steeds de mening en het standpunt van de ledenorganisaties gerespecteerd dienen te worden. Dit temeer, daar in de federatie organisaties verenigd zijn met verschillende politieke opvattingen.

De Hongaren hebben voorts kritiek op het feit, dat de laatste jaren als gevolg van de interne moeilijkheden vrijwel geen aandacht meer is besteed aan activiteiten voor de verdediging van de rechten van de jeugd.

Ook in de Poolse discussie-bijdrage wordt deze inactiviteit gememoreerd. Voorts willen de Polen, dat de WFDJ initiatieven ontwikkelt tot vestiging van continentale en regionale contacten, om aldus de specifieke problemen van de jeugd in die gebieden beter te leren kennen. Wel moeten de organen van de wereldfederatie daarbij de leiding behouden.

Tenslotte moet, naar de mening van de Polen, de WFDJ meer doen om zichzelf te populariseren. Daarom dient zij, als zij voortaan een of ander initiatief neemt, aan de buitenwacht ook te laten weten dat zij het is die de gehele zaak in feite organiseert en niet - zoals tot nu toe dikwijls gebeurt - dat zij slechts deel uitmaakt van het organiserend comité.

De Irakse jeugdorganisatie stelt voor al het mogelijke te doen om jongerenorganisaties uit "bevrijde gebieden", die verschillende politieke richtingen zijn toegedaan, lid van de WFDJ te laten worden. Daartoe moet deze internationale organisatie in de eerste plaats zijn anti-imperialistisch, democratisch en progressief karakter handhaven. Bovendien moeten deze nieuwe leden zich - op alle niveaus - een eigen plaats in de WFDJ-leiding kunnen verwerven. Dan zal de WFDJ nog meer dan thans het geval is een representatieve organisatie zijn.

Ook deze jongeren pleiten voor continentale en regionale activiteiten.

Bovenstaande voorstellen tot wijziging in de structuur en activiteiten van de WFDJ roepen herinneringen op aan de ontwikkeling in een andere communistische frontorganisatie, nl. de Wereldvredeeraad (WVR). Verschillende nationale vredescomité's hebben reeds in de eerste helft van 1965 bij de leiding van de WVR aangedrongen op een drastische structuurwijziging. (Vide MO no. 7/8 1965, pag. 20 en 21.) Het zijn echter vooral de Russen, die zich verzetten tegen een reorganisatie die een eind zou maken aan hun hegemonie.

Het ziet er naar uit, dat een dergelijk verzet ook t.a.v. plannen tot structurele wijzigingen in de WFDJ en eventuele andere internationale frontorganisaties kan worden verwacht.

Verzetsbeweging

Actie ten behoeve van verzets- en oorlogsslachtoffers

Op 3 februari 1966 werd in Den Haag een landelijke bijeenkomst belegd voor oud-verzetsstrijders, die een pensioen genieten van de Stichting 1940-1945. De vergadering werd uitgeschreven door een "contactgroep" van gepensioneerde oud-verzetsstrijders. De bijeenkomst werd bijgewoond door ruim 500 personen. Zij verliep in goede stemming en stond onder strakke leiding. Een viertal sprekers pleitte achtereenvolgens voor verbetering van de regelingen, die gelden ten aanzien van de verzetspensioenen, en voor een behoorlijke pensioenregeling voor de oorlogsslachtoffers, die aan vervolging hebben blootgestaan en/of zijn gedeporteerd naar concentratiekampen. Namens de vergadering werden telegrammen gezonden aan H.M. de Koningin, aan de Minister-President en aan de Eerste en Tweede Kamer. Er werd geen gelegenheid gegeven voor discussie.

De "contactgroep" van gepensioneerde oud-verzetsstrijders is voortgekomen uit een initiatief van een aantal gepensioneerden van de Stichting 1940-1945 in de provincie Noord-Holland, die in oktober '63 besloten tot uitgifte van een contactblaadje, getiteld "De Koerierster". De groep rondom "De Koerierster" stelde zich ten doel contact te leggen tussen verzorgden van de Stichting en pleitte voor actiever optreden van de Stichting ten behoeve van de verzorgden.

Verenigd Verzet 1940-1945 heeft van meet af aan grote belangstelling gehad voor deze groep en terstond getracht daarin sleutelposities te veroveren voor de communisten (CPN-districtsbestuurslid in Amsterdam) en (eveneens lid van het bestuur van het

CPN-district Amsterdam, secretaris van Verenigd Verzet). Door tegenkanting van enkele SWP-ers leek dit streven aanvankelijk te mislukken. In 1964 werden echter opgenomen in de "redactieraad" van "De Koerierster". wierp zich in 1965 op als enthousiast voorstander van "verbreding van de basis" van "De Koerierster" en smaakte in oktober '65 het genoeg op een landelijke bijeenkomst te worden verkozen tot secretaris van de voortaan als "contactgroep van oud-verzetsstrijders" aangeduide groep. Voorzitter werd een niet-communistische oud-verzetsstrijder.

De leiding van Verenigd Verzet was er intussen op bedacht, dat het zinvol kon zijn, wanneer acties van de "contactgroep" ten behoeve van verzetsslachtoffers zoveel mogelijk parallel verliepen met die van het Nederlands Auschwitz Comité, mantelcomité van Verenigd Verzet ten behoeve van (voornamelijk joodse) oorlogsslachtoffers.

Het Nederlands Auschwitz Comité, dat kan worden beschouwd als het meest geslaagde mantelcomité van de communistische verzetsbeweging, met een niet onaanzienlijke aanhang onder niet-communistische joodse Nederlanders, heeft sinds het begin van zijn bestaan verschillende malen aandacht besteed aan problemen verband houdende met het verstrekken van schadevergoeding aan Nazi-slachtoffers.

De coördinatie tussen de acties ten behoeve van verzets- en oorlogsslachtoffers, begon op gang te komen in het voorjaar van 1965. In april werd door een delegatie van de "contactgroep" een brief over de verzetspensioenen overhandigd op het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk. In dezelfde maand nog werd door het Nederlands Auschwitz Comité een brief over voorzieningen voor oorlogsslachtoffers aan het genoemde ministerie gezonden.

In november '65 vroeg het Nederlands Auschwitz Comité in een adres aan de Tweede Kamer om een algemene pensioenregeling voor oorlogsslachtoffers. In dezelfde maand kondigde de "contactgroep" aan, dat zij op 3 februari '66 in Den Haag de landelijke bijeenkomst zou beleggen voor gepensioneerde oud-verzetsstrijders.

Ten aanzien van de vergadering van 3 februari '66 heeft de leiding van Verenigd Verzet geen al te grote zorgvuldigheid meer betracht om de communistische beïnvloeding van de "contactgroep" te bemantelen. De vier sprekers, die aan het woord werden gelaten, waren achtereenvolgens:

(communist), (voorzitter van het Nederlands Auschwitz Comité, lid van de landelijke raad van Verenigd Verzet,

communist), (niet-communistische voorzitter van de "contactgroep") en Dr. (lid van het bestuur van de Nederlandse Sachsenhausen Vriendenkring, een mantelcomité van Verenigd Verzet).

Cultuur

De vereniging "Nederland-USSR"

In het Minerva-paviljoen te Amsterdam werd op 21 februari j.l. voor de tweede maal het cultureel accoord tussen de vereniging "Nederland-USSR" enerzijds en de "Unie van Sowjet-verenigingen voor vriendschap en culturele betrekkingen met het buitenland" en "USSR-Nederland" anderzijds, hernieuwd.

Evenals in de voorgaande jaren voorziet het accoord in de uitwisseling van kunstenaars, sportlieden en vertegenwoordigers van de wetenschap. In de "verklaring", welke aan dit plan voor 1966 ten grondslag ligt, wijzen de ondertekenende organisaties op hetgeen men tot dusverre, in het kader van de culturele uitwisseling tussen Nederland en de Sowjet-Unie, wist te bereiken. Bijzondere nadruk legt men daarbij op de, in 1965 voor het eerst georganiseerde, "specialisten-reizen", waardoor groepen Nederlandse "specialisten" (medici, landbouwers, astronomen enz.) in contact konden komen met vakgenoten in de Sowjet-Unie. In dit verband zij opgemerkt, dat een onlangs verschenen reisfolder van VERNU N.V. - het reisbureau van de vereniging "Nederland-USSR" - weer enkele van deze specialisten-reizen aankondigt, o.m. voor theater-deskundigen, schaakliefhebbers en landbouwdeskundigen.

Hoewel men met een zekere tevredenheid terugzag op de behaalde resultaten, weet men zich toch ook geconfronteerd met bepaalde beperkingen op het gebied van de culturele uitwisseling. Wim Hulst, secretaris van "Nederland-USSR", sneed dit punt aan in zijn openingswoord. Hij stelde, dat "het cultureel accoord enige beperkingen had, ten gevolge van het ontbreken van een formeel cultureel accoord op staatsniveau". Daarmede vestigde hij eens te meer de aandacht op de vurige wens van de Sowjet-Unie om tot een cultureel verdrag op staatsniveau tussen Nederland en de Sowjet-Unie te komen. Wim Hulst voegde aan zijn woorden overigens toe, "vernomen te hebben, dat een dergelijk accoord tussen beide regeringen niet lang meer op zich zou laten wachten".

Bij de ondertekening was ook de Russisch zaakgelastigde |

aanwezig. Hij vroeg in zijn toespraak eveneens aandacht voor de culturele uitwisseling tussen Nederland en de Sowjet-Unie, en stelde o.m.

dat de activiteiten van "Nederland-USSR" en "USSR-Nederland" de culturele betrekkingen tussen Nederland en de Sowjet-Unie in belangrijke mate hadden verruimd.

Tot de sprekers behoorde verder de bekende schaker Dr. Max.Eeuwe.

Het accoord werd tenslotte namens "Nederland-USSR" ondertekend door haar vice-voorzitter, de heer _____, terwijl voor de Russische organisaties de schaker Dr.Ir. _____ de overeenkomst met zijn handtekening bekrachtigde.

De plechtigheid werd omlijst door het Russische Borodin-kwartet, dat haar verblijf in Nederland hiertoe met een dag verlengde.

"De Waarheid" publiceerde op 22 februari een kort verslag. Hieruit viel niet op te maken, of de CP zich bij de ondertekening had doen vertegenwoordigen. Bekend werd intussen, dat zulks niet het geval was. De oud-voorzitter van "Nederland-USSR", Theun de Vries, zou een invitatie hebben afgewezen.

Dit, alsmede het feit dat "De Waarheid" tevoren in het geheel geen propaganda aan de ondertekening wijdde, zelfs geen summiere aankondiging, zijn weer zo vele aanwijzingen voor het sedert enige tijd bestaande conflict tussen "Nederland-USSR" en de CPN. Men is in de partij niet erg gelukkig met deze mantelorganisatie, die alsmaar doorgaat met haar (uiteraard) op de Sowjet-Unie georiënteerde activiteiten. Mogelijk zal de ondertekening van het accoord in partij-kringen weer aanleiding geven tot kritiek, als zijnde een "niet met de huidige 'autonome' partij-politiek strokende activiteit".

Wellicht acht de CPN-leiding de tijd gekomen voor de reeds aangekondigde "maatregelen" tegen "Nederland-USSR". In dit verband zou al meer dan eens het woord "opheffing" gevallen zijn. Het is echter nog de vraag of de soep zo heet zal worden gegeten als ze wordt opgediend.

H O O F D S T U K I V

ANDERE GROEPERINGS

Verkiezingscongres PSP

De Pacifistisch Socialistische Partij (PSP) hield op zaterdag 5 februari 1966 een demonstratief congres in Amsterdam, bedoeld als startsein voor haar verkiezingscampagne. Op dit goedbezochte congres dat als thema "Socialistische Vredespolitiek" droeg, werd door een zestal sprekers het woord gevoerd. Met uitzondering van partijvoorzitter vertelden dezen weinig nieuws. Hun onderwerpen, uiteraard afgestemd op de verkiezingen, appelleerden in hoofdzaak aan actuele behoeften, zoals volkshuisvesting, sport en recreatie, onderwijs en cultuur, verbetering van de positie der bejaarden, alsmede bestrijding van lucht-, bodem- en waterverontreiniging. Oplossing van dit laatste probleem, c.q. bevordering van de leefbaarheid, dient naar PSP-inzicht centraal gesteld te worden en prioriteit te verkrijgen.

De heer zette in zijn betoog het partijstandpunt uiteen ten opzichte van een aantal vraagstukken van binnen- en buitenlandse aard.

Hij bracht weer eens de Nederlandse staatsvorm ter sprake, waarbij hij duidelijk liet uitkomen, dat de PSP voor de republiek zal blijven ijveren, doch geen enkele behoefte heeft aan verdere demonstraties tegen het bij de wet "goedgekeurde" huwelijk van H.K.H. Prinses Beatrix. Naar zijn mening hebben anderen de stellingname van zijn partij tegen dit huwelijk ten onrechte een veel te zwaar accent gegeven. De PSP wil af van het de laatste maanden verworven predicaat: "Partij van het socialisme zonder Claus".

De partijvoorzitter betoogde, sprekend over het socialisme in ruime zin, dat het streven naar economische verbeteringen voor het socialisme geen doel op zichzelf mag zijn. Primair dient de eerbied voor de menselijke waardigheid uitgangspunt voor de organisatie van de samenleving te zijn. Enige andere punten, die de heer als wensen naar voren bracht, waren de nationalisatie van het levensverzekeringsbedrijf (om de inflatiegevolgen voor bepaalde groepen tegen te gaan) en, in het kader van de buitenlandse politiek, een drastische verhoging van de ontwikkelingshulp.

De aanwezigheid op het congres van de bekende pravo Roel van

Duijn en de verspreiding van het blaadje "Provo" onder de congresbezoekers, werd door "De Waarheid" aangegrepen om "de malaise in de PSP" te illustreren (vgl. hoofdstuk II).

Inmiddels lijkt de suggestie, dat bepaalde PSP-kringen de provogroep welwillend opnemen, niet geheel onjuist. In een, op zaterdag 19 februari j.l. gepresenteerd, televisie-interview met provo verklaarde deze dat zijn groep vooral sympathie in de PSP ontmoet.

Nogmaals PSP-SWP

In een door de SWP in december 1965 ter gelegenheid van haar liquidatie uitgegeven communiqué werd - zoals bekend - meegedeeld, dat "de PSP het toetreden van leden van de SWP tot de PSP op prijs stelt en beschouwt als een versterking van de strijd voor vrede en socialisme". Dit werd verklaard "namens het partijbestuur van de PSP". Intussen moet ernstig betwijfeld worden of dit bestuur in deze kwestie voldoende rekening heeft gehouden met het ethisch-pacifistische doel van de leden.

In dit verband vraagt vooral het volgende gedeelte uit het Beginselprogram van de voormalige SWP de aandacht:

"De SWP staat niet op een principieel pacifistisch standpunt. Hoewel zij meent, dat ook de activiteit van pacifistische zijde een bijdrage vormt tot de strijd voor vrede en ontwapening, acht zij het onjuist het pacifisme met het socialisme te verbinden, zoals geschiedt in de PSP, welke partij bovendien inzake de klassenstrijd een vaag en onmarxistisch standpunt inneemt".

Vooraf voor die leden in de PSP, voor wie het pacifistisch element zwaarder telt dan het socialistische, moet het binnenhalen van mensen, die tot voor kort het bovenstaande onderschreven, vrij onverteerbaar zijn. Het lijkt daarom waarschijnlijk, dat in de PSP het laatste woord over de toetreding van SWP-leden nog niet is gesproken. Het moet zelfs niet uitgesloten worden geacht, dat een aantal pacifisten de partij zullen verlaten, met de mogelijke consequentie van een nieuwe politieke partij op zuiver pacifistische grondslag.

SWP-leden nog niet kandidaat

De verwachting dat de PSP zou trachten voor haar fractie in de Amsterdamse gemeenteraad een van de nieuwe "aanwinsten" uit de SWP kandidaat te stellen bij de komende gemeenteraadsverkiezingen, is niet bewaarheid. Wel zal de fractie een belangrijke wijziging ondergaan: slechts één van de huidige vertegenwoordigers is op een verkiesbare plaats gesteld. De communist H. Gortzak, die in Amsterdam wellicht voor

een flink aantal stemmen zou kunnen zorgen, heeft men echter nog niet naar voren geschoven. Mogelijk wil het PSP-bestuur eerst de reactie in eigen gelederen afwachten en de rust doen terugkeren, alvorens de nieuwe leden voor te dragen voor belangrijke functies.

Vredesbeweging

A.B.C.-protestmars

Op de in september 1965 gehouden "bezinningsconferentie" van het Comité 1961 voor de Vrede, werd voorgesteld het de jongeren mogelijk te maken dit jaar zelf een meerdaagse Paasmars te organiseren. De wat meer radicale elementen in het Comité 1961 hopen, dat de jongeren - wanneer zij wat meer de vrije hand krijgen - de strijd voor de vrede, zo nodig door illegale actie, weer nieuw leven zullen inblazen.

Enige leden van de Pacifistisch Socialistische Jongeren Werkgroepen hebben zich met voortvarendheid op het plan gestort. Dit heeft geresulteerd in de oprichting van de werkgroep "ABC-protestmars", bestaande uit jongeren van het Comité 1961, de Doopsgezinde Vredesgroep, Kerk en Vrede, PSJW en de Socialistische Jeugd. De werkgroep wil een vierdaagse protestmars houden, gericht tegen het aanmaken, opslaan, verspreiden, alsmede het gebruiken van atomaire, biologische en chemische vernietigingswapens, waar ook ter wereld. De mars zal op Goede Vrijdag starten in Den Helder en via Nieuwe Niedorp, Bakkum en Zaandam - in welke plaatsen in tenten zal worden overnacht - op Tweede Paasdag naar Amsterdam voeren, waar hij ook eindigt.

Op het programma staan verschillende evenementen. Zo zal in Zaandam een grote culturele "protest-happening" worden gehouden, waarvoor verschillende bekende zangers van "protestsongs" zijn uitgenodigd. Medewerking zou o.m. zijn toegezegd door het Engelse tieneridool Donovan.

De organisatoren hadden gehoopt het slot van de mars te kunnen laten samenvallen met de mars van de ouderen (zie hoofdstuk III) maar het Comité 1961 had zelf andere plannen. De jongeren zullen nu een eigen slotmanifestatie verzorgen.

Deelname aan de mars staat voor alle jongeren open, in theorie ook voor de communistische, maar het heeft er alle schijn van dat de eigenlijke initiatiefnemers uit de PSJW de communisten met opzet hebben uitgesloten van de organisatie van de mars. Dit zou ook corresponderen met eerdere uitspraken van P.S.J.W.-ers in het Comité 1961, inhoudende, dat samenwerking met de communisten vrijwel onmogelijk is

geworden.

Volgens een mededeling van de werkgroep bestaat er ook in het buitenland veel belangstelling voor de protestmars. Uit diverse Europese landen zouden al aanmeldingen tot deelname zijn binnengekomen.

Het organiseren van deze mars vereist ook medewerking van de zijde van de plaatselijke overheden.

Het vermoeden bestaat, dat de organisatoren de mogelijkheid tot herhaling van een dergelijke mars niet in de waagschaal zullen stellen door activiteiten, die aanleiding kunnen geven tot moeilijkheden met die autoriteiten.

STAKINGSOVERZICHT FEBRUARI 1966

Bedrijf : Taxi-chauffeurs (Amsterdam)
Aanleiding : Actie voor loonsverhoging en betere arbeids-
voorwaarden.
Inmenging vakbonden : geen.
Resultaat : geen.
Aantal werknemers : 1100.
Aantal stakers : + 1100 (70 taxi's ingezet voor ziekenvervoer).
Duur van de staking : 7 en 8 februari (24-uur staking).

Bedrijf : Aannemersbedrijf Van der Weerd (luchthaven
Schiphol).
Aanleiding : Protest tegen verplicht werken tijdens vorst-
periode.
Inmenging vakbonden : Overleg met directie.
Resultaat : ---
Aantal werknemers : ---
Aantal stakers : 40 (op 10-2-1966: 55).
Duur van de staking : 10 en 11 februari.

A G E N D A

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
* 18-20 maart 1966	Bijeenkomst vertegenw.nat. Vredescomité's	Boedapest	Wereldvredesraad
* 2 april 1966 (?)	Landelijke conf.tegen de verspreiding van kernwapens	Utrecht	Nederl.comité tegen de verspreiding van kernwapens
* april/mei 1966	Raadsvergadering WVR	?	Wereldvredesraad
juni 1966	6e Congres IOJ	Oost-Berlijn	Intern.Org.van Journalisten.
september 1966	9e Wereldjeugdfestival	Accra	Wereldfed.Dem.Jeugd en Int.Unie van Studenten.

* nieuw c.q. aangevuld.